

Ouderschap onder DRUK

Erik De Belie & Claudia Claes
Mieke Leroy & Eline Zenner

Ouders en hun kind met een verstandelijke beperking

Ouders en hun kind met een verstandelijke beperking

- Ontwikkeling onder DRUK
- Ouderschap onder DRUK
- Kwalitatief onderzoek?

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Pril ouderschap onder druk

- Ouderschapsconstellatie (Stern) (1.2. & 1.3.)
- Complex aanpassings- en verwerkingsproces (2)
- Eigen-wijze én veerkrachtige ouders: video Lou, getuigenissen van Mieke en Eline

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ontwikkeling onder DRUK

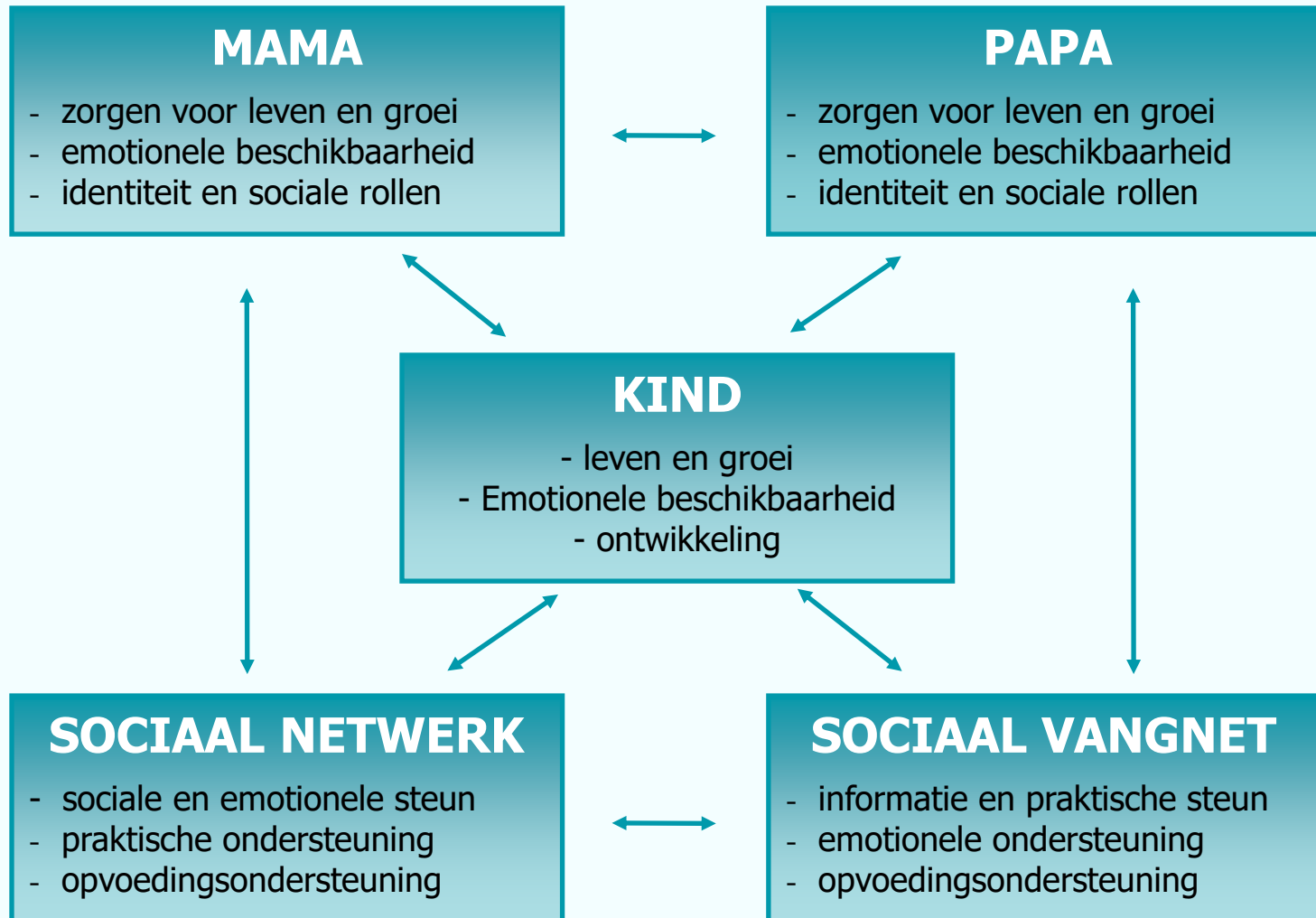
- Risico op gedrags- en emotionele problemen: ontwikkeling onder DRUK (1.4.)
- Helpende hulpverlening? (2.4.3.)
- Emotionele beschikbaarheid als baken (3 – Wim)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ouderschapsconstellatie

Zorgen voor overleven en groei: onder DRUK

- Zich verantwoordelijk en kwetsbaar voelen
- Kwetsbare kinderen: prematuur, organische problemen, vitaliteit... (trauma)
- Basale regulatieprocessen
- Belang van opvang door medische wereld / hulpverlening

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Emotionele beschikbaarheid: gehechtheid onder druk

- Kindfactoren: verminderde afleesbaarheid
beperkte informatieverwerking
vermogen om te leren
regulatieproblemen
- Ouders: eigen gehechtheid
aanpassings- en doorwerkingsproces
emotionele beschikbaarheid onder druk

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ontwikkeling onder druk

- Ontwikkeling ‘zonder model’ (Isarin)
- Kinderen: veel inzet – weinig resultaat
- Ouders: volgehouden zoeken naar afstemming op de ontwikkelingsnoden van het kind – angst om los te laten

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Sociaal Netwerk

- Sociaal netwerk = natuurlijke omgeving
- Sociale en emotionele steun
- Praktische ondersteuning
- Opvoedingsondersteuning

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Sociaal Vangnet

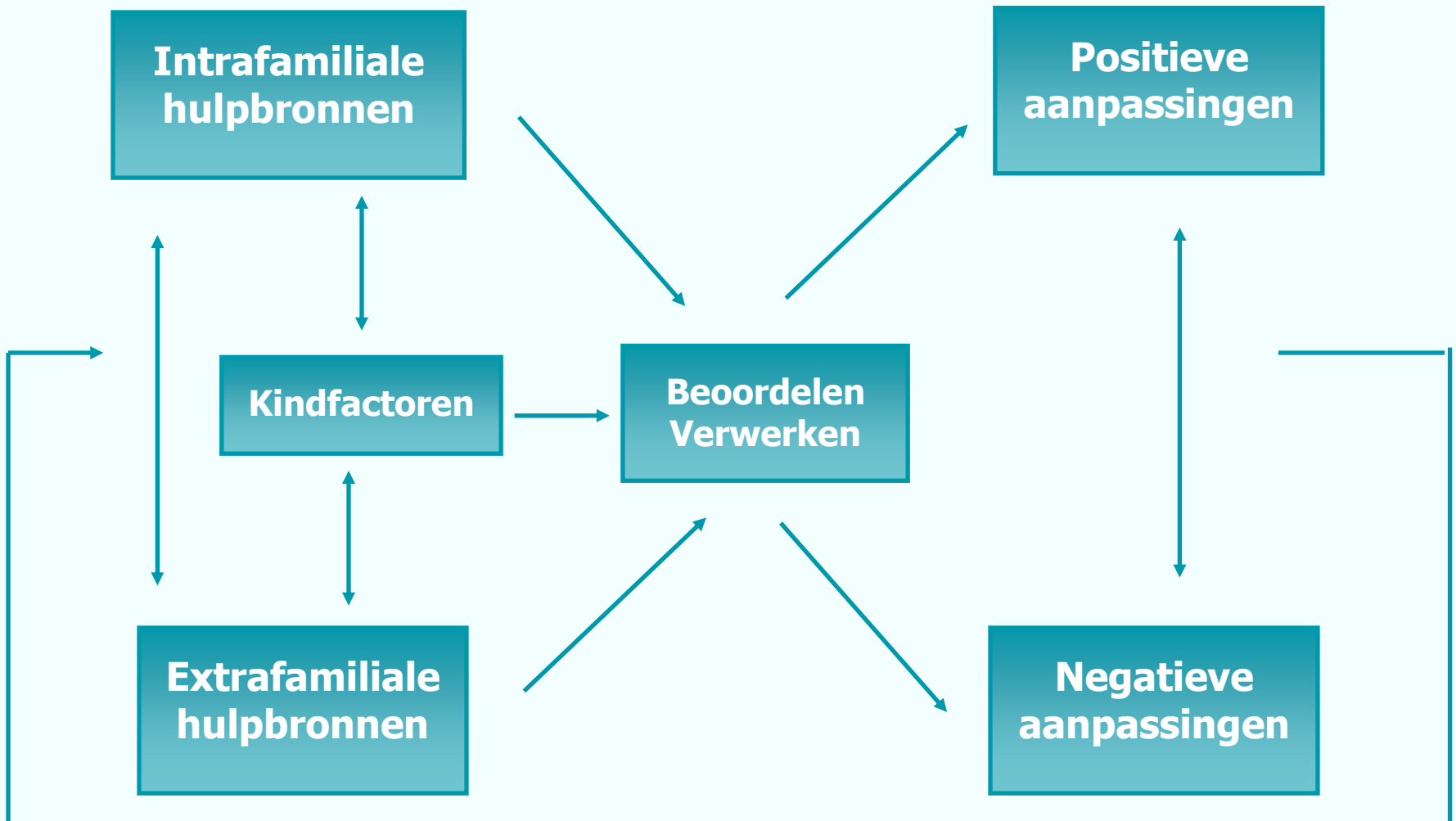
- Sociaal vangnet = professionele ondersteuning
- Informatie en praktische steun: ‘hulpverleningsland’
- Emotionele ondersteuning
- Opvoedingsondersteuning

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Een complex aanpassings- en doorwerkingsproces

Kindfactoren

- Ontwikkeling ‘zonder model’
- Verlieservaring: ‘gevreesde’ kind
- Regulatie/signalering
- Praktische organisatie van gezin
- Maken van ‘moeilijke’ keuzes
- Afhankelijkheid van hulpverlening: ‘etalage’
- Kind als ‘hulpbron’
- Levenslang!

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Hulpbronnen

- Intrafamiliaal: eigen veerkracht ouders
partnerrelatie
broers/zussen
grootouders
- Extrafamiliaal: Vrienden (lotgenoten) / buurt
Onderwijs
Hulpverleners

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Een lange weg...

- Een bang vermoeden
- Zoektocht naar een diagnose: hoop en vrees
- Onderzoeksproces en adviesgesprek
- Diagnose (causaal / functioneel): baken en/of dwaallicht?
- Hulpverlening zonder ‘landkaart’
- Overgangsmomenten (keuzes)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Beoordelen:

- Wat heeft mijn kind nodig?
- Wie kan dit bieden?
- Welke ondersteuning heb ik als ouder nodig?
- Continuüm: Ervaar ik dat het lukt met mijn kind (positieve aanpassing) of heb ik het gevoel dat het mislukt (negatieve aanpassing)?

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Doorlopend circulair proces:

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

“Reactie op de diagnose” interview (p. 67)

- Gedachten en gevoelens bij vermoeden
- Gedachten en gevoelens bij de diagnose
- Verandering in gedachten en gevoelens
- Waarom?

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

“Reactie op de diagnose” interview

- Beeld van het kind? Toekomstperspectief?
- Ondersteuning door sociaal vangnet / netwerk?
- Impact op eigen leven?

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Verschillende strategieën: reorganisatie

- Gevoelsgerichte strategie
- Actiegerichte strategie
- Denkgerichte strategie

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Verwerkingsproces: met vallen en opstaan... (doorwerken/herwerken?)

- Herkennen van de moeilijkheid van de situatie
- Omgaan met pijnlijke, verwarrende gedachten en gevoelens
- Denken: werkelijke mogelijkheden en beperkingen van kind leren kennen

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Doorwerken/herwerken:

- Voelen: plaats geven, terug plezier beleven: ‘met vallen en opstaan’
- Zich gesteund voelen door omgeving
- Toekomstperspectief: nieuwe dromen

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Video Lou:

- Gedachten en gevoelens over Lou?
- Gedachten en gevoelens over zichzelf?
- Hulpbronnen?

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Verwerkingsproces: vastlopen?

- Ontkennen/minimaliseren van diagnose – of diagnose als veroordeling/dwaallicht
- Verstarring van het denken
- Overspoelende gevoelens: angst, woede, schuld...: druk op diverse relaties

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Vastlopen?

- Afgesneden zijn van gevoelens: vermijden van relaties
- Schuldvraag blijft rondspoken
- Zich in de steek gelaten voelen: risico op sociale ‘isolatie’

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Steunende interventies?

- Steun om stress en gevoelens te reguleren
- Steun om te ‘ontdooien’
- Loskomen van de ‘waarom’-vraag en/of schuldvraag?
- Steun om het kind beter te leren kennen: oog voor positieve en mogelijkheden / herkennen van beperking (zie: emotionele beschikbaarheid)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ontwikkeling onder DRUK

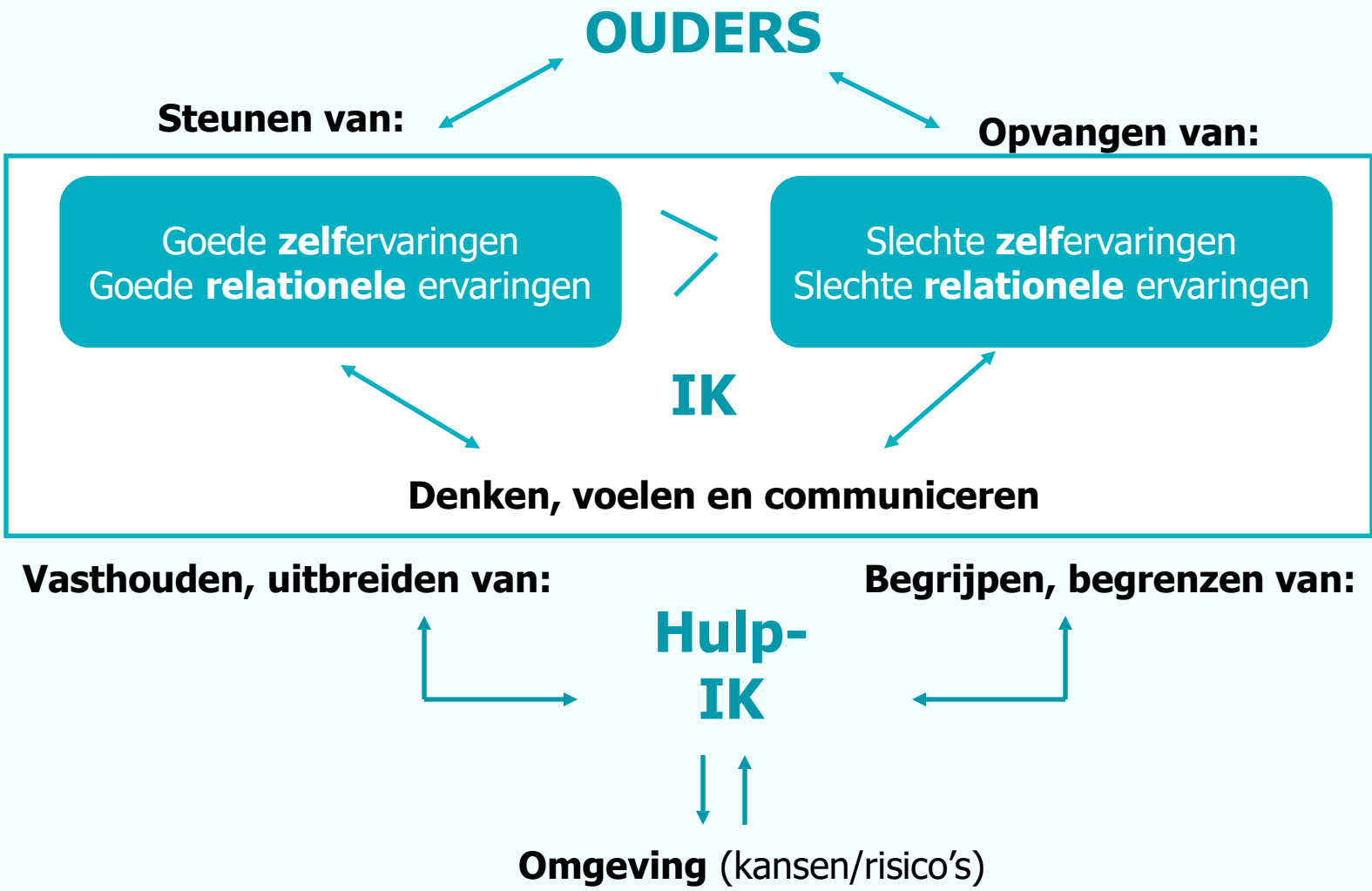
- Verhoogd risico op emotionele en gedragsproblemen (cf. Došen: belang emotionele ontwikkeling – risico op té grote gerichtheid op cognitieve stimulering)
- Helpende hulpverlening?
- Belang van emotionele beschikbaarheid

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Kinderontwikkeling “onder druk”

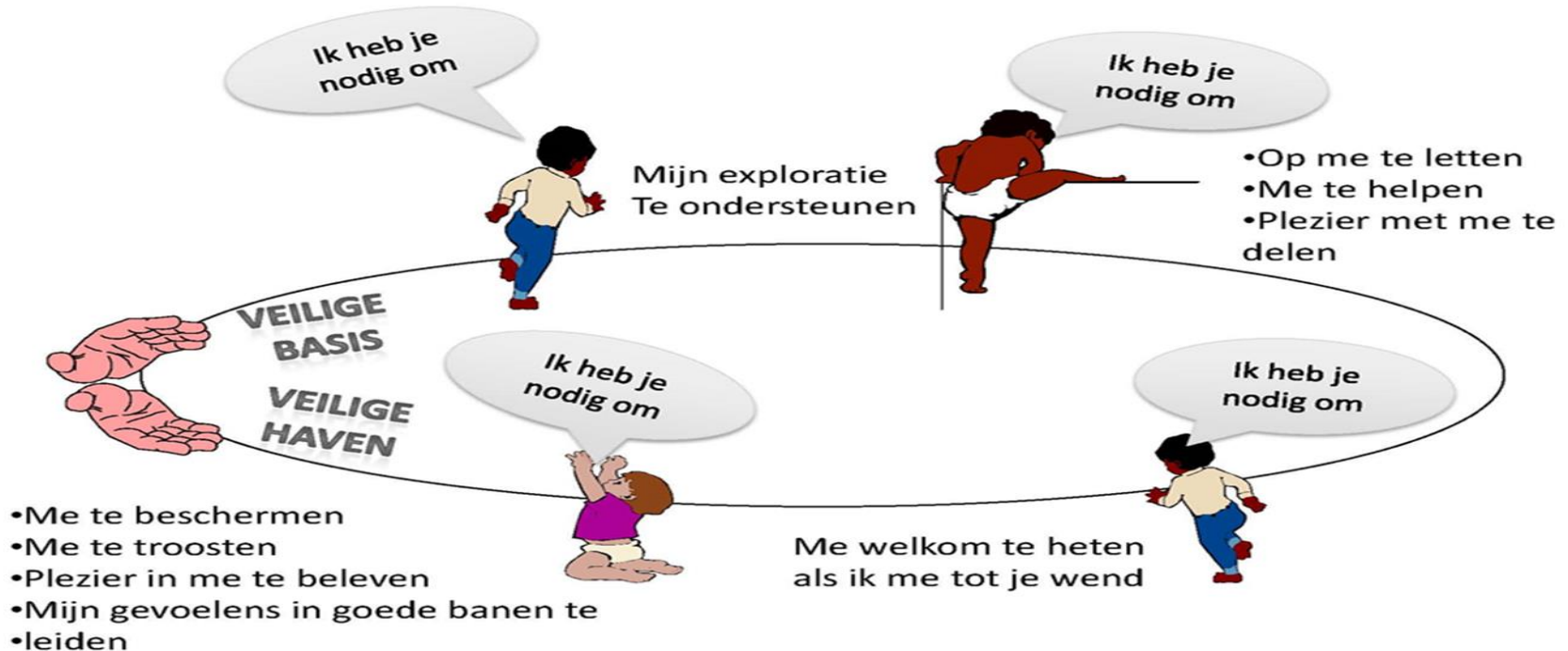
Relationele ontwikkeling: gehechtheid

- Ouders: veilige basis én veilige haven als voorwaarde voor veilige gehechtheid
- Gehechtheid als 'socio-affectieve' ontwikkelingsbedding
- Gehechtheid **onder druk**: vastklampen & afstoten (angstig-ambivalent) – vermijden – desorganisatie (crisis)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Veilige basis/veilige haven:

©Cooper, Hoffman, Marvin & Powell, 1999

Ouderschap onder DRUK

Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy

Denken, voelen en communiceren

- Denken: té traag of verward – problemen met werkgeheugen en vermogen om te leren (bij Lou: invloed van perceptie op leren)
- Reguleren van stress/emoties
- Nood aan een hulp-ik: steun om te reguleren en zelf na te denken

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Zelfbeeld en zelfwaardering

- Graag gezien en begrepen worden (positieve ervaringen) – invloed op omgeving voelen (agency)
- Omgaan met moeilijke situaties (negatieve ervaringen): veerkracht
- Zich “goed genoeg” voelen: integratie van positieve en negatieve
- Ik heb een beperking én mogelijkheden (Jasper)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Video Lou

- Ontwikkeling zonder model vraagt om ‘eigen-wijze’ ouders
- Ouders als ‘hulp-ik’: opvangen van negatieve ervaringen / delen van positieve ervaringen
- Ondersteunen van leerprocessen en ontwikkeling

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ouders aan het woord:

- Helpende hulpverlening?
- Wederzijdse emotionele beschikbaarheid
- Mieke Leroy: mama van Wout
- Eline Zenner: mama van Adeline

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Helpende hulpverlening:

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Helpende hulpverlening?

- Respect en warmte tav het kind
- Respect voor de eigenheid van ouders
- Erkennen van de inzet van ouders
- Ademruimte / zelfzorg
- Klikken: samen voelen, denken en werken
- Professioneel als klankbord: delen van ‘eigenwijsheid’ – mentaliseren (= emotioneel begrijpen)
- Tijd en ruimte om te ervaren en te zoeken

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Wederzijdse emotionele beschikbaarheid: video Wim

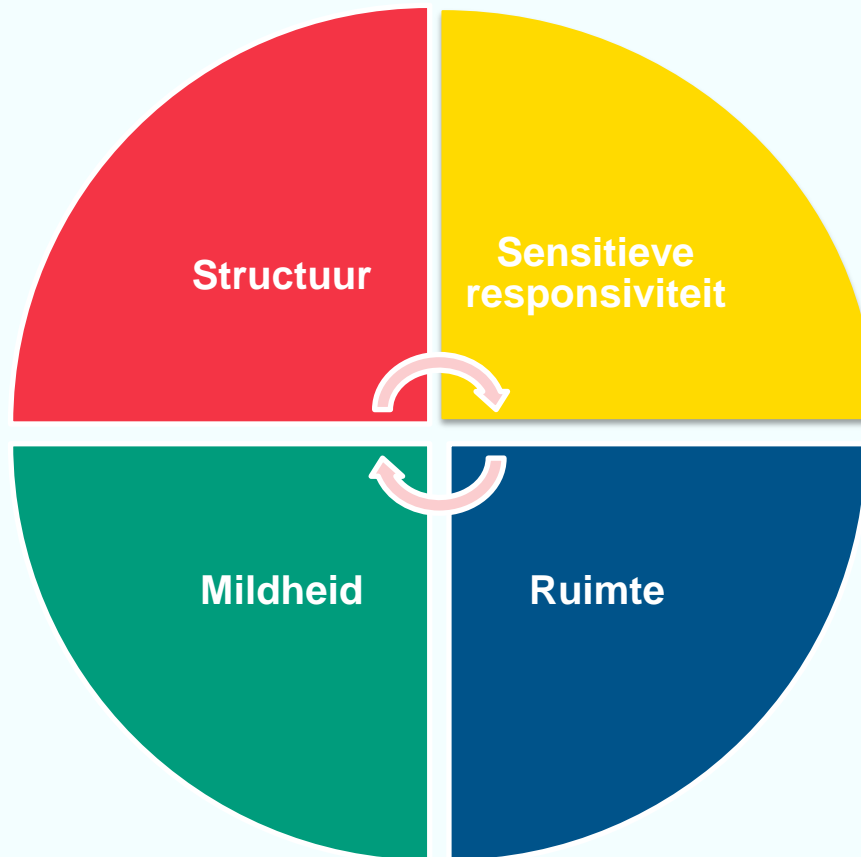
- Inplanting in het hulpverleningsproces
- Voorbespreking: *spanning en aandachtspunten*
- Een opdrachtje en een spel ...
- Opnames
- Nabespreking: herkenbaarheid? Versterken van *“goede” en begrijpen/begrenzen “slechte” ervaringen*

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Wederzijdse emotionele beschikbaarheid

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ouderlijke sensitiviteit

- Aanvoelen/begrijpen van signalen en gepast reageren
- Delen van positieve ervaringen: genieten/speelsheid
- Opvangen van negatieve ervaringen/stress
- Aandacht vr. intenties v.h. kind
- Timen en doseren
- Creatief
- Omgaan met ‘mismatch’: verstoring en herstel (Tronick)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Ouderlijk structureren

- Bieden van een consistent/veilig houvast om te spelen, te leren en de wereld te verkennen
- Bieden van (preventieve) grenzen
- Aanmoedigen van positief gedrag/inperken van negatief gedrag
- Oog hebben voor emotionele signalen van het kind: sensitief structureren

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Niet-intrusiviteit

- Uniek persoontje: eigen belevings- en ontwikkelingsruimte
- Durven loslaten, maar beschikbaar blijven om bij te tanken (veilige haven)
- Soepel afwisselen van leiden en volgen
- Ondersteunen van onafhankelijkheid van kind (vs. overbeschermen)

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Mildheid (niet-vijandig)

- Aandacht voor eigen signalen van stress en negatieve emoties
- Ademruimte
- Opletten voor ‘sluipwegen’
- Belang van mildheid en herstel van de relatie

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Kinderlijke responsiviteit

- Wijze waarop kind reageert op ouderlijk aanbod (afhankelijk van sociaal-emotionele ontwikkelingsfase en actueel stresspeil)
- Plezier dat het kind aan de interactie beleeft (positief affect)
- Regulatie van stress/emoties
- Evenwicht ts. afhankelijk en onafhankelijk

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Betrekken van ouders

- Signaleren van behoefte aan contact: wijze waarop en frequentie - afhankelijk van ontwikkelingsleeftijd: niet té veel of té weinig
- Betrekt het kind de ouder als medespeler/publiek/steunfiguur?

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Eline Zenner: mama van Adeline

‘Leave your future at the door’

‘Milestone Baby’

‘Over aanvaarding’

‘Over kleuren van brillen’

‘Eugenetica’

‘Hart dat niet hard kan zijn’

‘...’

Ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*

Mieke Leroy: “Onze Wout is van syndroom van Down”

- Eerste dagen en ontwikkeling?
- Reactie van brussen
- Stoorzenders en hulpbronnen?
- Wout Nu: kennis maken en belang van inclusie(f) onderwijs

ouderschap onder DRUK

*Erik De Belie
Geert Van Hove
Mieke Leroy*